

vse živinoreje tedaj lep denar na leto: 9 milijonov in 896.000 gld. Vrh tega pa še za mleko in sir, ovčjo volno itd., najmanj more 5 milijonov gold. dohodka ceniti. Tako ima Koroška iz živinoreje na leto blizo 15 milijonov gold. dohodka. Ali ni to gotovo steber ljudskega blagostanja?

Nikakor ne tajim, da Kranjska nima lepega zaklada v živinoreji, al koliko bi se še dalo zboljšati in pomnožiti! Zato, dragi rojaki, v hlevu imate še velik vir, le tega požlahnite in prav v živinoreji morete najti še večih prihodkov, katerih vam vsem je posebno v današnjih za gospodarje težavnih letinah silno treba.

Kakor sem že omenil, bila je razstava res s pravim cvetom žlahnih Belanskih goved napolnjena. Belansko pleme je srednje velikosti (300 do 350 kilo žive teže). Glava in vrat sta navadno rudeča, od pleč čez hrbet in bedra se pa širi bela proga; sploh je živina cikasta. Glava je fina in lahka z lepimi rogovi, oko milo in pohlevno, tako, da se Belansko živinč vsakemu hitro priljubi. Pa tudi rado se redi Belansko govedo, ter se sme imenovati ena najzadostljiviših. Obilna molža pa je tretja lepa lastnost in o tej podajam sledeči posnetek iz zapisnika o molži Belanskih krav, katere je redil gospodar Wenger in vestno celo leto zapisoval množino mleka tako le:

Krava št. 1 dala je na leto 3878 litrov mleka

„ št. 2	3166	„	„
„ št. 3	3283	„	„
„ št. 4	3588	„	„
„ št. 5	2757	„	„
„ št. 6	2383	„	„
„ št. 7	2392	„	„
„ št. 8	2977	„	„
„ št. 9	1876	„	„
„ št. 10	2314	„	„

toraj ena k drugi daje po 2861 litrov dobrega mleka.

To je pač mleka veliko, zato se Belansko pleme sme imenovati eno najboljših mlečnih plemen, ker v primeri velikosti pač ne poznam, vsaj v Avstriji ne, boljših krav, ki bi bolje molzle. Pa tudi mleko samo je hvalevredno. Tolščomér kaže, da mleko Belanske krave ima 13.5% smetane.

(2. del prihodnjič.)

Tri glavna vodila, kako naj gospodar ravna s hlevskim gnojem.

Navadno se misli, da z gnojem ume ravnati vsakdo, če tudi prav nič ne vé, v čem gnojna glavne moči obstajajo.

Znani učenjak Reichardt povdarja in to po vsi pravici tri glavna vodila, po katerih naj s hlevskim gnojem ravna gospodar na velik dobiček svoj.

Prvo vodilo po njegovih besedah je, da se gnoju, dokler ni pod zemljo, nikoli ne primeša kaj apna, pepela ali kaj enacega, in zakaj ne? — Zato ne, ker apno in pepel iz gnojna preganjata amonijak, ki je gnoju glavna rastline redilna moč;

drugo vodilo je, naj se varuje, da gnoj ne sprhni, to je, se ne razkroji po dotiki zraka, kajti po dotiki z zrakom se napravlja ogeljna kislina v obliki gaza, katera iz gnojá beží, potem pa mnogo organskih substanc v zgubo gre;

tretje vodilo naj pa bo gospodarju ravno to, da ubrani dotik zraka z gnojem takrat, kedar gnoj trohni, to je, se sam po sebi razkroji; v ta namen je tedaj treba gnoj večkrat z gnojnico polivati.

Korist tacega ravnanja razume pa le tak gospodar,

ki ve, kakošne kemične premembe se godijo v gnoji, kedar trohni ali se sprstenuje.

Gnoj, ki ga je gospodarju živina naredila, se po dotiki podnebnega zraka razkroja; čem bolj zrak more prešiniti gnoj, tem hitreje se razkroja, tem več se pa tudi redilnih stvari iz njega zgublja. Da se gnoj pravilno razkroja, potrebuje neko gotovo mero vlažnosti in pa toplote; vlažnost dobiva gnoj v hlevu po živinski scavnici, na gnojnišči pa po deževnici ali s tem, da se gnojni kup z gnojnico poliva. Kedar se gnoj prav segreje, izhlapi vlažnost iz njega; potem zgublja vodenih in drugih organskih obstojnih delov, in po tej izgubi prihaja gnoj čedalje manj in zgublja precej od svoje teže, pomnožujejo se pa v njem rudninske stvari in pa vezani gnjilec. V frišnem hlevskem gnoju je 0.39 odstotkov gnjilca, 0.45 odstotkov kalija, 0.18 odstotkov fosforove kisline; če pa je gnoj že nekoliko strohnel, ima v sebi 0.49 odstotkov gnjilca, 0.56 kalija in 0.23 fosforove kisline, po takem rudninskih stvari in gnjilca precej več.

Po vsem tem je razvidno, da gospodar, če sebi lastne škode noče, se mora ogibati vsemu, kar zmanjšuje vrednost gnojna.

(Konec prih.)

Vinska letina.

Na Štajarskem ne bodo, kakor „Slov. Gosp.“ poroča, zadovoljni z vinsko letino. Le Šilharja bodo letos precej in dobrega dobili. Na Tirolskem bo slabše od lani, vreme ni bilo ugodno cvetenju. V Dalmaciji in Istri bodo imeli najboljšo vinsko letino v celi Avstriji. Iz Hrvatskega se ne slišijo tako dobri glasi, na Ogerskem povsod tožijo, da bo malo vina in še to slabo. Na Avstrijskem pričakujejo le malo vina in slabo, tudi je toča veliko pobila. Vinska trgovina sedaj nekoliko stoji, ker vse gleda, kaj bo trgateg pokazala; toda ni dvomiti več, da bode potem cena poskočila. Na Nemškem bo vino veliko slabše od lanskega, v Italiji pa so neki jako zadovoljni, posebno na Piemonteškem. V Španiji je silna vročina mnogo grozdja posušila, ostalo bo pa dalo kaj ognjevito vino. Na Portugalskem žuga trtna uš vse vinograde pokončati. Francozi bodo imeli mnogo in prav dobrega vina, veliko več kakor lani!

Gospodarske skušnje.

* Če čebela človeka piči, priporočajo čebelarji tobakov sok, s katerim naj se pomaže mesto, kjer je čebela človeka pičila. Pravijo, da zadostuje, ako se pičeno mesto z mokrim koncem cigare (iz ust) pomoči. Kmalu prestane bolečina in otek. — Tako pišejo „Pučke Novine“, katerim moramo odgovornost za to sicer res lahko zdravilo bučelnega pika prepustiti.

* Gliste v zemlji so zelo koristne. Naravoslovec Grimm to na široko dokazuje; po njegovih skušnjah glista prav nič ne škoduje koreninam rastlinskim; one kopajo zemljo in jo rahlajo, da v njo lažje prodira zrak in pa voda.

Politične stvari.

Dunajski časniki in pa Rusko-turška vojska.

Na Dunaji izhaja sila veliko časnikov, mnogo več, kakor jih je treba in med temi jih je velika večina takih, katere vzdržujejo stranke samo za svoje namene.

Najbolj strankarsk in nesramen je list „Neue freie Presse“ ali, kakor ga je „Politik“ prav dobro krstila, „Dunajska Mahomedanska vlačuga“. Po tej in po drugih listih, ki so se po nji vrgli, se je Dunajski in sploh tisti Avstrijski svet, ki se „ustavoversk“ zove, tako spridel, da ne mara več poštenih listov.

Ne more se tajiti, da je „Neue fr. Presse“ občno mnenje veliko spridila in zanetila plamen proti Rusiji. Kdo pa je tisti, ki ima ta turkoljubni časnik na vajetih? Nek judovski baron, z imenom Hirsch. Ta je lastnik onega časnika. Njemu je Turško ruska vojska na veliko škodo, zato je napel vse žile, da bi zaglal Avstrijo proti Rusiji ali vsaj Turku na pomoč. Kdo neki je do leta 1874. govoril o tem, da je blagor Avstrije zvezan z blagrom Turčije? Nihče! Dovolj je bilo, da so Avstrijskemu občinstvu obesli na vrat Turške srečke (loze), s katerimi bi se bile imele zidati Turške železnice. Še celó ko je l. 1875. Turčija prišla na kant, ni bilo čutiti, da bi bila Avstrija pri tem kaj trpela. Še le ustaja v Bosni in Hercegovini je to reč sprožila. Avstriji je pretila nevarnost — samo zato, ker baron Hirsch ni mogel več železnic zidati, kajti Turški ministri so denar, ki bi ga bili imeli dajati baronu Hirschu, morali porabiti za armado. Takrat „Neue fr. Presse“ od Avstrijske vlade ni zahtevala nič manj in nič več, kakor to, da gredo Avstrijski vojaki Turkom pomagat, da se zaduši ustaja, samo zato, da bi baron Hirsch dobil svoj denar. O daljnem razvijanju vzhodnih homatij je bila ta gospôda že na konji, zbeganemu občinstvu je bila že natvezla misel, da vojska na vzhodu se dotika Avstrijskih in Nemških zadev, in da se blagor Avstrije more varovati le s tem, če Turčija ostane, kakoršna je bila. Davno že, predno se je začela sedanja vojska, je bila množica od te strani obdelana, in velik del družih Dunajskih časnikov je moral vkreniti v kolovoz „Pressin“, da se je mogel vzdržati. Zato je menda marsikater poprej manj pristransk list, kakor na pr. „N. W. Tagbl.“ poturčil se. Časnik „Fremdenblatt“ je zgubil na enkrat 5000 naročnikov, ker se je predrznil o homatijah na jugu imeti svoje lastno mnenje. Tako preslepljeno je časnikarsko občinstvo.

Najbolj je prevzela ljudi izmišljena in prazna trditev, da so Avstrijske zadeve ob iztoku Donave v nevarnosti. Pač bo vsak nepristransk človek prašal, kako pride Avstrija po tem v kako nevarnost, ker se vendar ni bati, da bi Rusi, če dobé te iztoke, Donavo od Dunaja napeljali proti Moskvi ali Petrogradu. Al to vse nič ne izdâ, ker ustavoverno občinstvo ne zahteva nobenih dokazov, ampak vse na prazno besedo veruje. Jasno je, da se Nemčija ravno toliko briga za iztoke Donave, kakor Avstrija, in da ni prav nobene nevarnosti, ker bi se sicer Nemčija brž oglasila. Al to tudi nič ne velja Dunajčanom, ker bo Nemška vlada pač skrbela za prid Nemčije, ne pa za dobiček barona Hirscha, „Pressi“ pa je mar le za ta dobiček.

Najbolj žalostno pa je vsakako to, da celó nekateri zastopniki ljudstva ravnaajo po tem, kar beró po strankarskih časnikih. Poslanec bi moral imeti lastno prepričanje, in če ga nima, kaže to ali nevednost ali pa lenobo. Da so tedaj časniki Dunajski potegnili s Turki in hujskajo na Ruse, je po tem lahko razumljivo, ker gre za njih dobiček; al da tudi občinstvo z njimi potegne, to je — manj razumljivo in kaže spridenost današnjih časov.

Čenče za tiste, ki bi radi zdehali.

Iz Rusije 23. sept. 7.

„Oh, oh, oh!“ — se je slišalo iz prednje izbe (bilo je ravno pred tednom, v nedeljo pod večer). Skočil sem izza mize še s peresom v roki namočenim v črnilo, odprl sem duri — „oh, oh, oh!“ — mi bije na uho na pragu odprtih duri. Maša! Maša! kličem hišno, podaj brž vode! „Oh, oh! vode ni treba“ — zdihuje moj drug, ki me je skoraj na prag povabil. Bil je namreč gospod Nortškocmen, čistokrvni Francoz iz stare znane in slavne po svojem žrtvovalnem svobodoljubji familije Provanske. I kaj vam je drug moj? ga prašam ter stiskam njegovo roko v svojo, iz katere mi je pero samo padlo na tla. „Oh, oh, oh! še prašate, kaj mi je?“ zdiha, „pobiti smo, pobiti, popolnoma pobiti!“ Kako? kje? kdaj? prečital sem vse poslednje telegrame in nisem našel, da bi bili pobiti. „Pobiti! pobiti!“ ponavlja on. Kje? pri Plevni li, ali pri Baba-dagu, ali pri Dag-babi? kje vendar? „Oh, oh! tudi pri Plevni, ali kaj Plevna! mi, mi smo pobiti!“ Kdo mi? vas ne razumem. „Morda ne čitate „Peuple Français?“ Ne, „Moniteurja“ čitam. „Trdovratni klerikalec! „Moniteurja!“ menil sem, da bom našel pri vas tolažbe! oh! oh! pobiti smo, pobiti, in jaz posebej!“ Povejte mi vendar, drug moj, mu spet stiskam roko ter gledam v motno skoraj objokano oko, kaj se je zgodilo? kje ste tako pobiti? „Pogajali smo se, Nica je predlagala Tulonu združitev, Lijonci Lijoncem — ali —“ Nu, ali niso hoteli Tulonci in drugi Lijonci? „Kaj še? odgovorili so nam!“ Kaj so odgovorili? „Nu, kaj? odgovorili so nam klerikalci!“ Morda so celó rekli: „Kakor je Gambetta vstal od nas, tako naj Gambetta prisede k nam, pa bomo združeni“ tako? „Strašno! pobiti smo, pobiti!“ Strašno, ali vendar poslušajte, drug moj: vaša posebna pobitev je nekako podobna naši pobitvi pri Plevni — še ni tako dolgo, kar ste mi čitali neki članek natisnen v „Peuple Français“ rekoč, da ne razumete, kaj hoče „Peuple“ reči. Jaz sem potem tudi napel vse žile, pa tudi nisem našel zmisla; morda zato ne, ker tam so se vezale novomodne Pariške besede s Provanskimi in Bretanjskimi sufiksi, vse v eno mrežo, ter obkladale s starimi že nekako trhljimi koreniki nabranimi na Pirenejah in v Abrucah, celó iz Valaških mlak je bilo nekaj bilk pridanih, ki so molele iz mreže, kakor ščetine. Vi ste vrgli proč „Peuple“, češ, da ni vredno....

„Oh, oh!“ se zasliši iz prednje izbe. Ozrem se — komu govorim? nikoga tukaj ni! skočim iz sobe.... samo še kos suknje mojega druga sem vjel z očmi... „Oh, oh, pobiti smo povsod, popolnoma pobi...“ Več nisem slišal, zakaj velike duri so mi popolnoma odrezale glas mojega druga Francoza.

„Pobiti smo, pobiti, povsod, popolnoma!“ te besede so mi kar neprenehoma zvonele po ušesih. Spomnil sem se, da mi je moj drug rekel, da tudi pri Plevni. Moji telegrami sicer o tej pobitvi nič ne vedó, pa Bog vé, morda telegrafist drugim pošilja druge telegrame, treba je kaj pozvedeti, si mislim ter se odpravim k bližnjim znancem. To so Poljaki, ki vsak dan k meni pošiljajo po časopise in telegrame, pa vendar veliko več vedó, kakor jaz, dasiravno prečitavam vse od prve do poslednje besede. „Bon žur, monsje!“ me pozdravi gospodinja, priletna suha Poljska gospá, ki nikdar cigaretke z ust ne sname in vsacega z „bon žur“ pozdravlja, dasiravno dalje čez „mosje“ njena francoščina ne seza. „Ste čitali poslednje telegrame? Da, res čitali, saj ste mi jih že tudi poslali“ — si sama odgovori in zaigra jej nekaki čudni smeh na starih ustnicah — „pa to je vse laž, laž, vse laž; vendar naj-“